

Հաստատված է
ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի
տեսչական մարմնի կառավարման խորհրդի
2025 թվականի փետրվարի 11-ի № 02-Լ որոշմամբ

ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ ԳՆԱՅԱՏՈՒՄ

ԲՆԱՊԱՀՊԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԸՆԴԵՐՔԻ ՏԵՍՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ
2024 ԹՎԱԿԱՆԻ ՉՈՐՐՈՐԴ ԵՌԱՄՍՅԱԿԻ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի (այսուհետ՝ Տեսչական մարմին) կատարողականի գնահատումը կատարվել է հիմք ընդունելով 2014 թվականի դեկտեմբերի 17-ի «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի պահանջները և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի հունիսի 25-ի «Տեսչական մարմինների գործունեության կատարողականի գնահատման սկզբունքները, չափորոշիչները և կարգը հաստատելու մասին» N 693-Ն որոշման հիման վրա: Կատարողականի գնահատման մեթոդոլոգիան հաստատվել է ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կառավարման խորհրդի 2021 թվականի ապրիլի 21-ի N12-L որոշմամբ:

Տեսչական մարմնի կատարողականի գնահատման չափորոշիչներն են՝

1. նպատակի չափորոշիչներ.
2. գործընթացի չափորոշիչներ.
3. արդյունքի չափորոշիչներ:

1. ՆՊԱՏԱԿԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

1. Կատարողականի գնահատման նպատակի չափորոշիչները վերաբերում են բնապահպանության և ընդերքի ոլորտներում անվտանգության և օրենսդրության պահանջների պահպանման ապահովման վերլուծությանը:

1.1) Տեսչական մարմնի գործունեության հիմնական նպատակին հասնելու մակարդակը գնահատելու համար անհրաժեշտ է յուրաքանչյուր ոլորտի համար վերլուծել հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների ընդհանուր կշռի միջին ցուցանիշը:

Այն արտահայտվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$L = S_1/S$$

Որտեղ՝

L-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

S_1 -ը հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարն է.

S-ը հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների քանակն է:

Ըստ Տեսչական մարմնի վերահսկողական ոլորտների՝ L ցուցանիշի և ստուգումների քանակի համեմատականը ներկայացված է Աղյուսակ 1-ում.

Աղյուսակ 1

Ցուցանիշներ	Վերահսկողական՝ ոլորտ բնապահպանություն			Վերահսկողական ոլորտ՝ ընդերք		
	2024թ. 4-րդ. եռ.	2023թ. 4-րդ. եռ.	Համեմատ.	2024թ.4-րդ. եռ.	2023թ.4-րդ. եռ.	Համեմատ.
Իրականացված ստուգումների քանակ՝ S	64	51	13	24	21	3
Իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումար՝ S ₁	390.25	365.22	25.03	353.74	373.01	-19.27
Ցուցանիշը՝ L	6.10	7.16	-1.06	14.74	17.76	-3.02

2024 թվականի 4-րդ եռամսյակում Բնապահպանության և ընդերքի Տեսչական մարմնի կողմից իրականացվել են առանձնահատուկ ստուգումներ՝ առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռ և ստանալ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարը (S₁): Ուստի վերոնշյալ ստուգումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը՝ ըստ վերահսկողության ոլորտի, ներկայացվում է Աղյուսակ 1.1-ում:

Աղյուսակ 1.1

Առանց ստուգաթերթ իրականացված ստուգումներ									
Վերահսկողական ոլորտ	2024թ. 4-րդ. եռամսյակ			2023թ. 4-րդ. եռամսյակ			Տարբերություն		
	քանակ	խախտումների հայտնաբերմա մբ	առանց խախտումների	քանակ	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	քանակի	խախտումներ ի	առանց խախտումների
բնապահպանություն	26	13	13	35	26	9	-9	-13	4
ընդերք	2	2		4	3	1	-2	-1	-1
Ընդամենը	28	15	13	39	29	10	-11	-14	3

Ըստ ստուգվող սուբյեկտների գործունեության ոլորտի՝ L ցուցանիշի և ստուգումների քանակի համեմատականը ներկայացված է Աղյուսակ 2-ում.

Աղյուսակ 2

Գործունեության ոլորտ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2024թ. 4-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2024թ. 4-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2023թ. 4-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2023թ. 4-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2023թ. 4-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2024թ. և 2023թ. 4-րդ եռամսյակների ստուգումների քանակի համեմատություն	2024թ. և 2023թ. 4-րդ եռամսյակների L ցուցանիշի համեմատություն
01 Բուսաբուծություն ու անասնաբուծություն, որսորդություն և հարակից ծառայություններ	20.00	3	6.67				3	6.67
02 Անտառային տնտեսություն և փայտամթերումներ 84	6.85	2	3.43	5.65	1	5.65	1	-2.23
03 Ձկնորսություն և ձկնաբուծություն	31.20	9	3.47	13.50	4	3.38	5	0.09
08 Հանքագործական արդյունաբերության և բացահանքերի շահագործման այլ ճյուղեր	254.75	18	14.15	373.01	21	17.76	-3	-3.61
09 Հանքագործական արդյունաբերության հարակից գործունեություն	99.00	6	16.50				6	16.50
10 Սննդամթերքի արտադրություն	23.60	4	5.90	13.00	2	6.50	2	-0.60
11 Խմիչքների արտադրություն	28.10	4	7.03	23.50	4	5.88	0	1.15
12 Ծխախոտային արտադրատեսակների արտադրություն				6.00	1	6.00	-1	-6.00
14 Հագուստի արտադրություն	9.00	3	3.00				3	3.00
20 Քիմիական նյութերի և քիմիական արտադրատեսակների արտադրություն				0.00	1	0	-1	0.00
22 Ռետինե և պլաստմասսայե արտադրատեսակների արտադրություն				12.00	1	12.00	-1	-12.00

Գործունեության ոլորտ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2024թ. 4-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2024թ. 4-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2023թ. 4-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2023թ. 4-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2023թ. 4-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2024թ. և 2023թ. 4-րդ եռամսյակների ստուգումների քանակի համեմատություն L	2024թ. և 2023թ. 4-րդ եռամսյակների L ցուցանիշի համեմատություն L
23 Այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրություն	36.00	8	4.50	16.10	2	8.05	6	-3.55
24 Հիմնային մետաղների արտադրություն	17.10	1	17.10	25.00	2	12.50	-1	4.60
25 Պատրաստի մետաղե արտադրատեսակների արտադրություն, բացի մեքենաներից և սարքավորանքից	14.00	2	7.00				2	7.00
28 Մեքենաների և սարքավորանքի արտադրություն՝ չներառված ուրիշ խմբավորումներում	2.00	1	2.00				1	2.00
35 Էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարում	6.20	1	6.20				1	6.20
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85	12.80	7	1.83				7	1.83
35.11.3 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն միջուկային էլեկտրակայաններում 87				12.17	1	12.17	-1	-12.17
36 Ջրի հավաքում, մշակում և բաշխում	54.00	2	27.00	28.60	4	7.15	-2	19.85
38 Թափոնների հավաքում, մշակում և ոչնչացում, նյութերի վերականգնում	1.50	1	1.50	103.80	10	10.38	-9	-8.88
41 Շենքերի շինարարություն	16.00	4	4.00	8.00	4	2.00	0	2.00
42 Քաղաքացիական շինարարություն	25.00	3	8.33	6.00	1	6.00	2	2.33
43 Մասնագիտացված շինարարական գործունեություն				0.00	1	0.00	-1	0.00

Գործունեության ոլորտ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2024թ. 4-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2024թ. 4-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2023թ. 4-րդ եռամսյակ՝ ցուցանիշ S1	2023թ. 4-րդ եռամսյակ ստուգումների քանակ՝ S	2023թ. 4-րդ եռամսյակ՝ հաշվարկվող ցուցանիշ L	2024թ. և 2023թ. 4-րդ եռամսյակների ստուգումների քանակի համեմատություն	2024թ. և 2023թ. 4-րդ եռամսյակների L ցուցանիշի համեմատություն
45 Ավտոմեքենաների և Մոտոցիկլների մեծածախ ու մանրածախ առևտուր և նորոգում	1.00	1	1.00	0.00	1	0.00	0	1.00
55 Կացության կազմակերպում	7.30	1	7.30	0.00	1	0.00	0	7.30
56 Հանրային սննդի կազմակերպում				69.20	6	11.53	-6	-11.53
84 Պետության կառավարում և պաշտպանություն. պարտադիր սոցիալական ապահովագրություն	12.00	4	3.00	12.80	3	4.27	1	-1.27
91 Գրադարանների, արխիվների, թանգարանների և այլ մշակութային կազմակերպությունների գործունեություն 84				9.90	1	9.90	-1	-9.90
93 Սպորտի, զվարճությունների և հանգստի կազմակերպման բնագավառում գործունեություն	8.60	1	8.60				1	8.60
N81.30.0 Բնատեսարանի բարեկարգման գործունեություն	50.00	1	50.00				1	50.00
Օբսիդիան հանքաքարի վերամշակման արտադրություն	8.00	1	8.00				1	8.00
Ընդամենը		88			72		16	

Այն դեպքում, երբ ստուգումն իրականացվել է ստուգաթերթի ոչ ամբողջական հարցերի շրջանակներում՝ ապա կշիռը հաշվարկվել է ստուգման ընթացքում խախտումներ արձանագրելու համար հիմք հանդիսացած հարցերի պատասխաններից ստացված կշիռների գումարի արժեքը բաժանելով ստուգման հարցերի շրջանակում այդ հարցերի պատասխանների կշիռների գումարի առավելագույն հնարավոր արժեքին և բազմապատկած ստուգաթերթերի առավելագույն կշռի միավորով՝ 50:

2024 թվականի 4-րդ եռամսյակում Բնապահպանության և ընդերքի Տեսչական մարմնի կողմից իրականացվել են առանձնահատուկ ստուգումներ՝ առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռ և ստանալ հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների

կշիռների հանրագումարը (S_i): Ուստի, այդ ստուգումների վերաբերյալ տեղեկատվությունն ըստ տնտեսվարող սուբյեկտի ծավալած գործունեության ոլորտի՝ ներկայացվում է Աղյուսակ 2.1-ում:

Աղյուսակ 2.1

Առանց ստուգաթերթի իրականացված ստուգումների քանակ, այդ թվում՝ խախտումների հայտնաբերմամբ և առանց խախտումների									
Գործունեության ոլորտ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ			2023թ. 4-րդ եռամսյակ			Տարբերություն՝		
	քանակ	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	քանակ	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	քանակի	խախտումների	առանց խախտումների
01 Բուսաբուծություն ու անասնաբուծություն, որսորդություն և հարակից ծառայություններ				2	2		-2	-2	0
03 Ձկնորսություն և ձկնաբուծություն	2	2		2	2		0	0	0
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	1	1		2	1	1	-1	0	-1
08 Հանքագործական արդյունաբերության և բացահանքերի շահագործման այլ ճյուղեր	1	1		2	2		-1	-1	0
10 Սննդամթերքի արտադրություն				1	1		-1	-1	0
22 Ռետինե և պլաստմասսայե արտադրատեսակների արտադրություն	1		1				1	0	1
23 Այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրություն	5	1	4	2	2		3	-1	4
24 Հիմնային մետաղների արտադրություն	1		1	1	1		0	-1	1
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85	7	6	1	3		3	4	6	-2
36 Ջրի հավաքում, մշակում և բաշխում				1	1		-1	-1	0
38 Թափոնների հավաքում, մշակում և ոչնչացում, նյութերի վերականգնում	1		1				1	0	1

39 Թափոնների վնասագերծում և այլ մշակում				1	1		-1	-1	0
42 Քաղաքացիական շինարարություն				1	1		-1	-1	0
45 Ավտոմեքենաների և Մոտոցիկլների մեծածախ ու մանրածախ առևտուր և նորոգում	1		1	6	4	2	-5	-4	-1
55 Կացության կազմակերպում	4	2	2				4	2	2
56 Հանրային սննդի կազմակերպում				2	1	1	-2	-1	-1
84 Պետության կառավարում և պաշտպանություն. պարտադիր սոցիալական ապահովագրություն				2	2		-2	-2	0
86 Առողջապահություն	1		1				1	0	1
93 Սպորտի, զվարճությունների և հանգստի կազմակերպման բնագավառում գործունեություն				11	8	3	-11	-8	-3
H52.23.0 Օդային տրանսպորտի օժանդակ գործունեություն	1	1					1	1	0
Այլ՝ Հանգստի կազմակերպում	1	1					1	1	0
Այլ՝ Ֆիզիկական անձ՝ առանց տնտեսական գործունեության	1		1				1	0	1
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	<u>28</u>	<u>15</u>	<u>13</u>	<u>39</u>	<u>29</u>	<u>10</u>	<u>-11</u>	<u>-14</u>	<u>3</u>

1.2) Ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունը գնահատելու համար անհրաժեշտ է վերլուծել հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների ընդհանուր կշիռների միջին ցուցանիշը:

Այն արտահայտվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$C = S_R / S$$

Որտեղ՝

C-ն ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունն է.

S_R -ը հաշվետու ժամանակահատվածում ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների կշիռների հանրագումարն է.

S-ը հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի կողմից ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում իրականացված ստուգումների քանակն է:

Առավել ռիսկային բնագավառներ են համարվում «Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կողմից իրականացվող՝ ռիսկի վրա հիմնված ստուգումների մեթոդաբանությունը և ռիսկայնությունը որոշող չափանիշների ընդհանուր նկարագիրը հաստատելու» և «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի նոյեմբերի 8-ի N1511-Ն և 2012 թվականի նոյեմբերի 22-ի N1562-Ն որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» ՀՀ կառավարության 2019 թվականի օգոստոսի 22-ի N1125-Ն որոշման 16-րդ կետի 3-րդ աղյուսակում ընդգրկված 84 և ավելի միավոր ունեցող գործունեության տեսակները:

Տեսչական մարմնի կողմից իրականացված ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված խախտումների ընդհանուր կշիռների միջին ցուցանիշի հիման վրա ոլորտի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունը ներկայացված է Աղյուսակ 3-ում:

Աղյուսակ 3

Գործունեության ոլորտ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ S_R	2024թ. 4-րդ եռամսյակ S	2024թ. 4-րդ եռամսյակ C	2023թ. 4-րդ եռամսյակ S_R	2023թ. 4-րդ եռամսյակ S	2023թ. 4-րդ եռամսյակ C	Համեմատություն 2024թ. և 2023թ. 4-րդ եռամսյակների ստուգումների քանակի
02 Անտառային տնտեսություն և փայտամթերումներ 84	6.85	2	3.43	5.65	1	5.65	1
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85	12.80	7	1.83				7
35.11.3 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն միջուկային էլեկտրակայաններում 87				12.17	1	12.17	-1
91 Գրադարանների, արխիվների, թանգարանների և այլ մշակութային կազմակերպությունների գործունեություն 84				9.90	1	9.90	-1

2024 թվականի 4-րդ եռամսյակում Բնապահպանության և ընդերքի Տեսչական մարմնի կողմից իրականացվել են առանձնահատուկ ստուգումներ՝ առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռ: Ուստի առավել ռիսկային բնագավառներում փոփոխությունների առկայությունը առանձնահատուկ ստուգումների մասով հաստատված մեթոդաբանության չափորոշիչների համաձայն հնարավոր չէ հաշվարկել:

Վերոնշյալ առանձնահատուկ ստուգումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը՝ ըստ գործունեության ոլորտի, ներկայացվում է Աղյուսակ 3.1-ում:

Աղյուսակ 3.1

2024 թվականի 4-րդ եռամսյակում առանց ստուգաթերթ իրականացված ստուգումների									
Գործունեության ոլորտ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ			2023թ. 4-րդ եռամսյակ			Տարբերություն		
	քանակ	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	քանակ	խախտումների հայտնաբերմամբ	առանց խախտումների	քանակի	խախտումների	առանց խախտումների
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	1	1		2	1	1	-1	0	-1
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85	7	6	1	3		3	4	6	-2
Ընդամենը	8	7	1	5	1	4	3	6	-3

1.3) Ռիսկերի պլանավորման, վերլուծության և գնահատման համար հատկացված ֆինանսական միջոցները և մարդկային ռեսուրսները.

Ռիսկերի պլանավորման, վերլուծության և գնահատման համար հատկացված մարդկային ռեսուրսները 7-ն են: Ֆինանսական միջոցները բացի աշխատավարձից կազմել է՝ 70 000 ՀՀ դրամ գործուղման գումար:

1.4) Խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար հատկացված ֆինանսական միջոցները և մարդկային ռեսուրսները

Չափորոշիչը գնահատվում է ելնելով խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար Տեսչական մարմնի կողմից մարդկային ռեսուրսների ու ֆինանսական միջոցների հատկացումից, ինչպես նաև փաստացի իրականացված խորհրդատվական, մեթոդական աջակցության և իրազեկման միջոցառումների քանակից և դրանցում մասնակիցների ընդգրկվածությունից:

2024 թվականի հաշվետու ժամանակահատվածում Երևան քաղաքի և Կոտայքի, Գեղարքունիքի, Լոռու, Տավուշի, Սյունիքի մարզերում 46 տնտեսավարող սուբյեկտի և շինարարական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ կազմակերպվել է մեկական իրազեկում-հանդիպում: Հանդիպման ընթացքում Տեսչական մարմնի տարածքային բաժինների 24 աշխատակիցների կողմից ներկայացվել են «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքում, «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին», «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքներում և այլ ենթաօրենսդրական ակտերում կատարված փոփոխություններն ու լրացումները: Քննարկվել են նաև թափուկ փայտանյութի բացթողնման, հատատեղերի տեղադրման ու շահագործման, անտառային տարածքներում ճանապարհների կառուցման, հիմնանորոգման և շահագործման հիմնախնդիրները, ինչպես նաև շինարարական իրապարակների կահավորման և փոշու արտանետումների կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ հարցեր:

Խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար ֆինանսական միջոցներ չեն հատկացվել:

2023 թվականի հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի Արարատի, Սյունիքի, Գեղարքունիքի, Կոտայքի, Լոռու և Տավուշի մարզերում 44 տնտեսավարող սուբյեկտի հետ կազմակերպվել է մեկական իրազեկում-հանդիպում, որի ընթացքում Տեսչական մարմնի տարածքային բաժինների 21 աշխատակիցների կողմից ներկայացվել են «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքում և «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին», «Բնապահպանական վերահսկողության մասին», «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին», «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենքներում կատարված փոփոխությունները:

Խորհրդատվության, մեթոդական աջակցության և կանխարգելման միջոցների համար ֆինանսական միջոցներ չեն հատկացվել:

1.5) Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը կամ համապատասխան ոլորտների քաղաքականությունն մշակող պետական մարմիններին ներկայացված առաջարկների քանակը:

2024 թվականի 2-րդ կիսամյակի ընթացքում վերահսկողական ոլորտի օրենսդրության փոփոխության վերաբերյալ ՀՀ կառավարությանը և/կամ համապատասխան ոլորտների քաղաքականություն մշակող պետական մարմիններին ներկայացվել է 17 առաջարկություն:

2023 թվականի 2-րդ կիսամյակի ընթացքում վերահսկողական ոլորտի օրենսդրության փոփոխության վերաբերյալ ՀՀ կառավարությանը և/կամ համապատասխան ոլորտների քաղաքականություն մշակող պետական մարմիններին ներկայացվել է 70 առաջարկություն:

2. ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

Գործընթացի չափորոշիչները վերաբերում են Տեսչական մարմնի գործառույթների իրականացման ընթացքին:

2.1) Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների միջին տևողությունը

Չափորոշիչը գնահատելու համար անհրաժեշտ է հաշվարկել հաշվետու ժամանակահատվածում տարեկան ծրագրով չալանավորված, սակայն ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում բուն ստուգման գործընթացի միջին տևողությունը:

Հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = T/N$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

T –ն ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում ստուգման գործընթացի ընդհանուր տևողությունն է.

N–ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակն է:

Արդյունքները ներկայացվում է Աղյուսակ 4-ում:

Աղյուսակ 4

Ցուցանիշներ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում ստուգման գործընթացի ընդհանուր տևողություն՝ T (օր)	650	783	-133
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակ՝ N (հատ)	52	62	-10
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընթացքում բուն ստուգման գործընթացի միջին տևողություն՝ R (օր)	12.50	12.63	-0.13

2.2) Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում և ստուգման օբյեկտներում ստուգումների քանակը՝ ստուգումների ընդհանուր քանակի համեմատությամբ:

Չափորոշիչի գնահատման համար անհրաժեշտ է հաշվարկել բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում և ստուգման օբյեկտներում հաշվետու ժամանակահատվածում կատարված ստուգումների քանակի հարաբերությունը Տեսչական մարմնի ստուգումների

տարեկան ծրագրում ընդգրկված և նույն ժամանակահատվածում իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակին:

Հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = N_2 / N_1$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

N₂-ը բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում և ստուգման օբյեկտներում ստուգումների քանակն է.

N₁-ը ստուգումների տարեկան ծրագրով հաշվետու ժամանակահատվածի համար նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է:

Արդյունքները ներկայացվում է աղյուսակ 5-ում:

Աղյուսակ 5

Ցուցանիշներ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակը՝ N₂	82	63	19
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակ՝ N₁	64	49	15
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների և ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակային հարաբերությունը՝ R	1.28	1.29	-0,01

Աղյուսակ 5.1-ում ներկայացնում ենք նաև ստուգումների ընդհանուր քանակի և բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակի տոկոսային հարաբերակցությունը:

Աղյուսակ 5.1

Ցուցանիշներ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակը	82	63	19
Ստուգումների ընդհանուր քանակ	116	111	5
Բարձր ռիսկային տնտեսավարող սուբյեկտներում իրականացված ստուգումների քանակի և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակի տոկոսային հարաբերությունը (%)	71%	57%	14%

2.3) Ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների միջին տևողությունը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$A = T / N$$

որտեղ՝

A-ն ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների միջին տևողությունն է.

T-ն ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր տևողությունն է.

N-ը ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակն է:

Արդյունքները ներկայացված են Աղյուսակ 6-ում:

Աղյուսակ 6

Ցուցանիշներ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր տևողություն՝ T (օր)	758	613	145
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների քանակ՝ N (հատ)	64	49	15
Ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների միջին տևողություն՝ A (օր)	11.84	12.51	-0.67

2.4) Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակի (որոնց շնորհիվ կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ) հարաբերակցությունը[1] ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակին.

Հաշվարկը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = N_2/N_1$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

N₂-ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է, (որոնց շնորհիվ կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ).

N₁ -ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է:

[1]- Էական վնաս են համարվել այն դեպքերը, երբ ստուգման ընթացքում խախտումներ արձանագրելու համար հիմք հանդիսացած հարցերի պատասխաններից ստացված կշիռների գումարի արժեքը կազմել է ստուգման ենթակա հարցերի կշիռների գումարի 70 և ավելի տոկոսը:

Արդյունքները ներկայացվում է Աղյուսակ 7-ում:

Աղյուսակ 7

Ցուցանիշներ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակ (N₁), այդ թվում՝	52	62	-10

- կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ (N_2)	3	3	0
R ցուցանիշ	0.06	0.05	0.01

7-րդ աղյուսակի առաջին տողում ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակի մեջ ներառված են առանձնահատուկ ստուգումների քանակը (N_1), իսկ երկրորդ տողում՝ ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է, (որոնց շնորհիվ կանխվել է հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնաս կամ ռիսկ (N_2)), քանի որ Տեսչական մարմնի կողմից առանձնահատուկ ստուգումներն իրականացվել են առանց համապատասխան ոլորտի և գործունեության տեսակի համար նախատեսված ստուգաթերթերի, որպիսի հանգամանքներում հայտնաբերված խախտումների դեպքում հնարավոր չէ հաշվարկել կշիռը և ռիսկը, հետևաբար առանձնահատուկ ստուգումները N_2 ցուցանիշի մեջ ներառված չեն, որովհետև պարզ չի նշված ստուգումների շնորհիվ կանխվել է՞ արդյոք հանրությանը, շրջակա միջավայրին, ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց գույքային շահերին, պետությանը սպառնացող էական վնասը կամ ռիսկը:

2.5) Ստուգման ենթարկված օբյեկտների բավարարվածության աստիճանը Տեսչական մարմնի աշխատանքների անաչառությունից, ընթացակարգերի թափանցիկությունից, տեղեկատվության որակից և Տեսչական մարմնի ծառայողների արհեստավարժությունից.

Չափորոշի գնահատումը կատարվում է ելնելով Տեսչական մարմնի աշխատանքների անաչառության, ընթացակարգերի թափանցիկության, տեղեկատվության որակի և Տեսչական մարմնի ծառայողների արհեստավարժության վերաբերյալ ստացված դիմում-բողոքների քանակից:

Եթե առկա է բողոք (դատական կամ վարչական), ապա նշանակում է, որ տնտեսավարողը բավարարված չէ Տեսչական մարմնի աշխատանքների անաչառությունից, և/կամ տեղեկատվության որակից, և/կամ ընթացակարգերի թափանցիկությունից, և/կամ Տեսչական մարմնի ծառայողների արհեստավարժությունից:

2024 թվականի 4-րդ եռամսյակում ստացվել է 76 հատ դիմում բողոք:

2023 թվականի 4-րդ եռամսյակում ստացվել է 33 հատ դիմում բողոք:

Բողոքների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է Աղյուսակ 10-ում:

3. ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐ

Արդյունքի չափորոշիչները վերաբերում են Տեսչական մարմնի կոնկրետ լիազորության իրականացման անմիջական արդյունքին.

3.1) Ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված և ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների քանակական հարաբերակցությունը

Գնահատումը կատարվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$R = N_2/N_1$$

որտեղ՝

R-ը հաշվարկվող ցուցանիշն է.

N₂-ը ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է.

N₁-ը ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակն է:

Արդյունքները ներկայացվում է Աղյուսակ 8-ում:

Աղյուսակ 8

Ցուցանիշներ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	Չամենատ.
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակ՝ N ₂	52	62	-10
Ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակ՝ N ₁	64	49	15
Ըստ անհրաժեշտության իրականացված և ստուգումների տարեկան ծրագրում ընդգրկված ստուգումների քանակական հարաբերակցություն՝ R	0.81	1.27	-0.45

3.2) Տեսչական մարմնի վերահսկման երեքից հինգ բարձր ռիսկային բնագավառներում իրավիճակի փոփոխությունը.

Չափորոշչի գնահատման համար հիմք է հանդիսանում վերահսկողության արդյունքում բարձր ռիսկային բնագավառների տնտեսվարող սուբյեկտների ռիսկայնության փոփոխությունը: Չափորոշչի գնահատումը կատարվում է տարեկան մեկ անգամ:

Տրամադրված տեղեկատվության համաձայն բարձր ռիսկային բնագավառների տնտեսվարող սուբյեկտների ռիսկայնության փոփոխությունը ներկայացված է Աղյուսակ 9-ում՝

Աղյուսակ 9

Բարձր ռիսկային բնագավառ	տարեկան ստուգումների քանակ	Մինչև ստուգումը ըստ ռիսկայնության ստուգումների քանակ (հատ)			Ստուգումից հետո ըստ ռիսկայնության ստուգումների քանակ (հատ)		
		Բարձր (3)	Միջին (2)	Ցածր (1)	Բարձր (3)	Միջին (2)	Ցածր (1)
02 Անտառային տնտեսություն և փայտամթերումներ 84	7	4	3	0	4	3	0
07 Մետաղական հանքաքարի արդյունահանում 97	5	5	0	0	5	0	0
35.11.2 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն հիդրոէլեկտրակայաններում 85	30	29	1	0	29	1	0

35.11.3 Էլեկտրաէներգիայի արտադրություն միջուկային էլեկտրակայաններում 87	1	1	0	0	1	0	0
Ընդամենը	43	39	4	0	39	4	0

3.3) Ըստ առանձին ստուգման հատկացված ֆինանսական միջոցները և մարդկային ռեսուրսները.

Հաշվարկները կատարվել են հասանելի տեղեկատվության հիման վրա: Ֆինանսական միջոցների միջին ցուցանիշը ստանալու համար հիմք է ընդունվել ստուգումների համար հատկացված գործուղման ծախսերի և ստուգումների քանակի քանորոշը: Արդյունքները ներկայացվում են Աղյուսակ 10-ում:

Աղյուսակ 10

Ցուցանիշներ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ.
Մեկ ստուգման համար ծախսված ֆինանսական միջոցների միջին ցուցանիշ (գործուղումներ)	120 665	152 054	-31 389
Մեկ ստուգմանը մասնակցած մարդկային ռեսուրսների միջին ցուցանիշ	2.9	3.04	-0.14
Ստուգումների քանակ	<u>116</u>	<u>111</u>	<u>5</u>

2024 թվականի 4-րդ եռամսյակում վառելիքի ծախսը կազմել է 14 865 լիտր բենզին, որից գործուղման համար ծախսվել է 11 150 լիտր բենզին, դիզելային վառելիք՝ 610 լիտր: Գործուղման համար հատկացված ֆինանսական միջոցները՝ 17 046 990 դրամ (ըստ ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի ֆինանսական և հաշվապահական հաշվառման վարչության կողմից ստացված տեղեկատվության):

3.4) Տեսչական մարմնի, Տեսչական մարմնի աշխատակիցների դեմ բերված դիմում-բողոքների քանակը և դրանց արդյունքները

Չափորոշիչը գնահատվում է վերլուծելով հաշվետու ժամանակահատվածում Տեսչական մարմնի, նրա աշխատակիցների գործողությունների կամ անգործության կամ նրա կողմից ընդունված վարչական ակտերի դեմ բերված բողոքների քանակը և դրանց վերաբերյալ ընդունված որոշումները:

Չափորոշիչը գնահատվում է ստացված բողոքների քանակի և իրականացված ստուգումների ընդհանուր քանակի համեմատությամբ:

Վերը նշված չափորոշչի գնահատման համար ելակետային տվյալները ներկայացվում է Աղյուսակ 11-ում:

Աղյուսակ 11

N	Ցուցանիշներ	2024թ. 4-րդ եռամսյակ	2023թ. 4-րդ եռամսյակ	Համեմատ

1	Տեսչական մարմնի դեմ բերված բողոքների քանակ, այդ թվում՝	76	33	43
1.1	- դատական կարգով	62	22	40
1.2	- վերադատության կարգով	14	11	3
2	Դատական կարգով բողոքների արդյունքում ուժի մեջ մտած գործն ըստ էության լուծող որոշումների քանակ, այդ թվում՝	16	9	8
2.1	- բավարարված (այդ թվում՝ մասնակի)	9	7	2
2.2	- մերժված	6	1	5
2.3	- այլ (կարճված, հաշտության համաձայնություն և այլն)	1	1	0
3	Դատական կարգով բողոքների արդյունքում ուժի մեջ մտած գործն ըստ էության լուծող բավարարված (այդ թվում՝ մասնակի) որոշումների քանակը, որոնք նախկինում վերադատության կարգով բողոքարկվել և մերժվել են կամ թողնվել են առանց քննության	0	1	-1
4	Վերադատության կարգով բողոքների արդյունքում ընդունված որոշումների քանակ, այդ թվում՝	21	7	14
4.1	-բավարարված (այդ թվում՝ մասնակի)	1	1	0
4.2	- մերժված	15	5	10
4.3	- առանց քննության թողնված	5	1	4
5	Ստուգումների քանակ	<u>116</u>	<u>111</u>	<u>5</u>

Տեսչական մարմնի կատարողականի գնահատման արդյունքում հայտնաբերված թերությունների վերացման ուղղությամբ Որակի ապահովման վարչությունը առաջարկությունները ներկայացնում է ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի Որակի ապահովման վարչության եռամսյակային հաշվետվություններում:

Կատարող՝
Որակի ապահովման վարչություն
Հեռ.՝ 015 488 880

